

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อุปปถ – ทางผิด, นอกทาง”

อุปปถ อ่านตามภาษาบาลีว่า **อุบ - ปะ - ณะ** มาจาก **อุ** บทหน้า ลงในความหมายว่า **นอก** [ซ้อน ป] กับ คำว่า **ปถ (ทาง)** รวมกันเป็น **อุปปถ** หมายถึง **นอกทาง, ทางผิด** ซึ่งไม่ใช่ทางที่ควรดำเนิน ที่เป็นทางที่ไม่ควรดำเนิน เพราะเหตุว่า เป็นทางที่ทำให้กุศลธรรมเกิดพอกพูนทับถมมากยิ่งขึ้น ทำให้จมอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ไม่เป็นเหตุนำออกจากทุกข์ได้เลย ไม่พ้นไปจากอกุศลธรรมประการต่างๆ มี **ราคะ** ความติดข้อง ความยินดีพอใจ เป็นต้น ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค อุปปถสูตร ดังนี้

เทวดาทูลถามว่า อะไรหนอ บัณฑิตกล่าวว่า เป็นทางผิด

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ราคะ บัณฑิตกล่าวว่า เป็นทางผิด

ในสารัตถปกาสินี อรรถกถาสังยุตตนิกาย สคาถวรรค อุปปถสูตร มีคำอธิบาย ดังนี้
บทว่า ราโค อุปปถो ความว่า ราคะนั้น มิใช่ทางของผู้ไปสู่สุคติและพระนิพพาน

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา มีความละเอียดลึกซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญ แสดงถึงสิ่งที่มีจริงในชีวิตประจำวันที่ไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่า เป็นธรรม คือสิ่งที่มีจริงๆ การที่จะเข้าใจธรรมได้นั้น ต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม และจะต้องอาศัยกาลเวลาอันยาวนาน ในการอบรมเจริญปัญญา สะสมปัญญาไปตามลำดับที่ละเอียดละน้อย เพราะเหตุว่า ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมโดยละเอียด โดยนัยประการต่างๆ มากมาย ก็เพื่อประโยชน์แก่อกุศลแก่สัตว์โลก จะได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ไม่เข้าใจผิด

เมื่อกล่าวถึงหนทางแล้ว มี ๒ ทาง คือ ทางที่ผิด กับทางที่ถูก ถ้าเป็นทางดำเนินที่ผิดนั้น ย่อมเป็นทางที่ไม่ทำให้ถึงซึ่งการดับกิเลส ไม่สามารถทำให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ไม่นำสัตว์โลกออกจากทุกข์ได้เลย ซึ่งเป็นเรื่องของอกุศลธรรมทั้งหมด เพราะอกุศลธรรมเป็นธรรมฝ่ายที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์ใดๆเลยแม้แต่น้อย ไม่ทำให้เข้าใจธรรมตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้น อกุศลธรรมจะเป็นทางที่ถูกต้องไม่ได้เลย มีแต่จะเป็นทางหรือเป็นเหตุให้เกิดทุกข์เท่านั้น นี่คือความเป็นจริง และกุศลประการใด ๆ ก็ตาม ที่กระทำเพื่อปรารถนา ลาภ ยศ สักการะ สรรเสริญ ปรารถนาได้รูป เสียง กลิ่น รส และสิ่งที่กระทบสัมผัสทางกาย ที่น่าปรารถนาน่าใคร่ น่าพอใจ หรือแม้แต่หวังการเกิดในภพภูมิที่ดี ก็ไม่ใช่ทางดำเนินที่จะนำไปสู่การดับกิเลสได้เลย ไม่สามารถทำให้ถึงการพ้นจากทุกข์ได้เลย จึงเป็นทางที่ผิดด้วย เพราะยังเป็นเหตุให้เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ ไม่พ้นจากทุกข์ ส่วนทางดำเนินที่ถูกต้อง ที่เป็นไปเพื่อการเจริญขึ้นของกุศลธรรมและปัญญาที่เข้าใจธรรมตามความเป็นจริงนั้น ต้องเป็นเรื่องของการอบรมเจริญปัญญา และการเจริญกุศลประการต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง แม้ว่าจะเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ก็ย่อมเป็นทางดำเนินที่จะทำให้ออกถึงซึ่งการดับกิเลสในภายหน้าได้ในที่สุด

สำหรับการรู้แจ้งอริยสัจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้นนั้น เป็นเรื่องที่ยาวไกลมาก ก็ต้องอาศัยการอบรม เจริญปัญญา ละคลายอกุศลธรรม คือความไม่รู้ ความติดข้อง และการยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตน เป็น สัตว์ เป็นบุคคล ซึ่งการละความยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคลเป็นตัวตน นั้น ไม่ง่ายเลย เพราะเหตุ ว่าจะต้องเป็นในแต่ละขณะที่รู้ความจริงว่า สิ่งที่มีจริงๆ เป็นธรรมแต่ละหนึ่ง ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ ตัวตน ใครๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะของสภาพธรรมนั้นๆ ได้เลย ที่น่าพิจารณา คือ การที่จะละ คลายการยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตนนั้น เป็นสิ่งที่ยาก บางคนสละวัตถุง่าย มีการสะสมมาที่จะเป็นผู้มี อหังการในการให้ ก็พร้อมที่จะให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่น หรือบางคน ก็อาจจะมีจิตใจดี มีเมตตา กรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นอยู่เสมอ แต่แม้กระนั้นการที่จะละการยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นตัวตน ต้องยากกว่า เพราะเหตุว่าเป็นเรื่องของปัญญา เป็นสิ่งที่ละเอียดและลึกซึ้งมาก ถ้าไม่ใช่ปัญญาที่รู้ลักษณะของธรรมจริงๆ ขณะนั้นก็ไม่สามารถละคลายการยึดถือสภาพธรรมว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวตนได้เลย ดังนั้น จึงต้อง ดำเนินในทางที่ถูกต้องเท่านั้น ไม่ใช่การดำเนินไปในทางที่ผิด ไม่ใช่การประพฤติตามๆ กันไปด้วยความไม่รู้

การจะพ้นจากการดำเนินไปในทางที่ผิดได้นั้น ที่สำคัญที่สุดคือ ไม่ขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมปัญญาซึ่งเป็นความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ความเข้าใจพระ ธรรมจะเป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายความเห็นผิด ความไม่รู้ และกิเลสทั้งหลาย เป็นเครื่องป้องกันไม่ให้ตกไป ในฝ่ายผิดทั้งหมด พุทธบริษัทในครั้งอดีต มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในธรรม ก็เพราะได้อาศัยการฟังพระ ธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ฉันทะ พุทธบริษัทในยุคนี้สมัยนี้ จะมีความเข้าใจ ถูกเห็นถูกในธรรม ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เช่นเดียวกัน ซึ่งจะประมาทไม่ได้เลยในแต่ละคำของพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงไว้ดีแล้ว ต้องศึกษา ด้วยความเคารพอย่างยิ่งในทุกคำ

ขณะที่ฟังพระธรรม เป็นการสะสมความเข้าใจถูก เริ่มที่จะมีความเห็นถูก จนกว่าจะมีความเข้าใจ เพิ่มขึ้นๆ โดยที่จะต้องอาศัยกาลเวลาอันยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา และประการที่สำคัญ เราไม่ สามารถที่จะรู้ได้เลยว่า โอกาสที่เราจะได้เข้าใจธรรมในชาตินี้จะเหลืออีกเท่าใด ซึ่งจะประมาทไม่ได้เลย ที่เดียว จะต้องไม่ลืมจริงๆ ว่า ทุกคนกำลังจะตาย เพราะตายเมื่อไหร่ก็ได้ เดียวนี้ก็ตายได้ เพราะเหตุว่า เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นในเมื่อจะต้อง ตาย ก็ควรที่จะได้มีความเข้าใจธรรมเพิ่มขึ้น ไม่ประมาทในการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง แสดง ซึ่งยากที่จะได้ฟังและยากที่จะเข้าใจ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นที่ฟังต่อไป นี้แหละจึงจะเป็น เครื่องป้องกันด้านทานไม่ให้ดำเนินไปในทางที่ผิดโดยประการทั้งปวง

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗